

Influencing, Indulging & Inculcating

פרשת לך-לך תשעט

1a
Artscroll Chumash
GENESIS PARASHAS LECH LECHA 12 / 17 - 13 / 9

⁵ Also Lot who went with Abram had flocks, cattle, and tents. ⁶ And the land could not support them dwelling together for their possessions were abundant and they were unable to dwell together. ⁷ And there was quarreling between the herdsmen of Abram's livestock and the herdsmen of Lot's livestock — and the Canaanite and the Perizzite were then dwelling in the land. ⁸ So Abram said to Lot: "Please let there be no strife between me and you, and between my herdsmen and your herdsmen, for we are kinsmen. ⁹ Is not all the land before you? Please separate from me: If you go left then I will go right, and if you go right then I will go left."

¹⁰ So Lot raised his eyes and saw the entire plain of the Jordan that it was well watered everywhere — before HASHEM destroyed Sodom and Gomorrah — like the garden of HASHEM, like the land of Egypt, going toward Zoar. ¹¹ So Lot chose for himself the whole plain of the Jordan, and Lot journeyed from the east; thus they parted, one from his brother. ¹² Abram dwelled in the land of Canaan while Lot dwelled in the cities of the plain and pitched tents as far as Sodom. ¹³ Now the people of Sodom were wicked and sinful toward HASHEM, exceedingly.

4
ואילו במדרש (בר"ר מא, יא) על אותו פסוק דרשו, כי לך הודגש "אחר הפרד לוט מעמו", לומר לך כי בא הקב"ה בתביעה לאברהם אבינו: "לכל הו' מדבק וללוט אחיו אינו מדבק!"

הלא פלאי פלאים ממש. איך יתכן לשתי ההשקפות לדור בכפיפה אחת האם נרגע בכך כשנניח שהמדרשים חלוקים המה... עד כדי כך חלוקים?

5
ק' לתתך פרשת לך לך עליון
מדוע שלח אברהם שמידתו חסד את לוט מעל פניו

"הפרד נא מעלי" (יג.ט)
איך יתכן שאברהם אבינו שמקרב רחוקים ומגייר גרים מרחיק את בן אחיו ולא מקרבו ומחזירו למוטב?
ביאר הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצ"ל ראש ישיבת תורה ודעת שאברהם אבינו קירב את מי שראה במעשיו בצון להתלמד, אולם כשראה שרועי לוט לא נשמעים לתוכחת רועיו, וכפי שהוכיח סופו שלאחר שהציע לו להפרד הלך לסדום כפי שדרשו עליו חז"ל (הוריות י:): את הפסוק (משלי לח. א) "לתאוה יבקש נפרד" — זה לוט שרצה להפרד מאת אברהם ולהסיע עצמו מקדמונו של עולם ולא רצה ללמוד ממנו עוול, אם כן למרות שלוט היה בר מעלה במהותו, אין מה להשתדל בקירובו והרי הוא כאבוד מן העולם.

16
7. וַיִּחָדְדוּ — And there was quarreling. Lot's dishonest shepherds grazed their flocks on other people's pastures. When Abraham's shepherds rebuked them for this, they responded that God had promised the land to Abraham, and since he was childless, Lot was his heir. However, the verse specifically negates this contention by emphasizing that the Canaanites and Perizzites were still in the land; Abraham had not yet become the legitimate owner (Rashi).
8. אֲלֵינָא הוּי מְרִיבָה — Please let there be no strife. Abraham wanted peace, but he understood that the only way the two families could avoid strife was to separate from one another.

2
טללי חיים | רג ד' ה"ש חכבן "העב"ן"

והגה אם בן קשה. הלא אברהם אבינו מתעסק כל היום בהחזרה בתשובה, אז איך את לוט שאר בשרו אין הוא מקרב אלא מרחיק? ומה גם שהוא עצמו הביאו לארץ ישראל, וממילא לכאורה יש לו אחריות כלפיו!

יתרה מזאת, אמרנו לפני כן שבוודאי גנוז בלוט איזשהו עניין רוחני גדול, שלכן לקחו אברהם לארץ ישראל, מה שלא זכו אחרים. ממילא אם כן, יש לאברהם להתאמץ מאוד לתקנו ולהעלותו, ולא לומר לו 'הפרד נא מעלי'!

לאור פרשה זו התמיהה הולכת ומתגברת — מה ראה אברהם אבינו בתחילה לקחת עמו את לוט לארץ ישראל, ולהכניסו למקום הקדושה ולצרפו למהלך האדיר של יצירת עם ישראל?! הלא הוא 'טיפוס' בעייתי, מלא שפלות ותאוות ממון ובוחר לגור בין אנשי סדום! ואם כבר ראה לצרפו עימו, מה ראה אחר כך כששילחו מעל פניו?

3
ברכת לך לך מרדכי קמג
"וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו" (בראשית יג, יד)
"כל זמן שהרשע עמו היה הדבור פורש ממנו" (רש"י בשם תנחומא ויצא, ט)
נפלא מאד. רק "אחרי הפרד לוט מעמו", שוב נגלה הקב"ה אל אברהם. ואילו לפני כן, כל זמן שהיה עמו לוט, פרשה הימנו שכינה, כי היה "הרשע עמו" במחיצתו.
לאמור: מציאותו של לוט חוצצת בין שמים לבין אברהם אבינו. לא יתכן שהקב"ה יתגלה לאברהם אבינו, כל זמן שהרשע חוצץ.

שאל, וגם השיב. וידע, כי יש סיבה לדבר, ואינה אלא שהייתו של לוט בן אחיו במחיצתו.

* מדוע אם כן לא הפסיק אברהם אבינו את שהייתו של לוט במחיצתו? מדוע לא ביקש ממנו אברהם לאמר, אם אינך מטיב דרכך, עזוב אותי ומיך. או שהנך מפסיק להיות כפי שהנך, או שהנך פורש? למה ימשיך אברהם לסבול סבל בל-יתואר זה של פרישת הדיבור הימנו?

על כרחך מוכרח ומבואר מזה, כי כדאי הדבר, ראוי הוא ונכון. אמנם כן, סבל בל-יתואר הוא לאברהם כשהדיבור פורש הימנו. ואף על פי כן, כשנמצאים על כף מאזני ההנהגה הנכונה שני הדברים: מחד, פרישת הדיבור; ומאידך, פרישתו של לוט — שהייתו של לוט במחיצתו של אברהם אבינו מכריעה את הכף. כדאי לו לאברהם לסבול, ובלבד שלא יפרוש ממנו לוט, [כל זמן שאפשרי הדבר מצד לוט!]

מה בעצם רצה לוט אצל אברהם? הלא עשיר היה, כמפורש וכמפורט בכתוב (שם, ה), מדוע לא יפרד לוט וילך לנפשו?

מדוע בכלל הצטרף לוט אל גלותו של אברהם? הלא רק אברהם נצטווה ב"לך לך", מדוע, איפוא, הצטרף גם לוט אל נסיון נורא זה?

ברי הדבר כי לא לשם ממון היה זה. לא לשם תכלית גשמית, אלא למטרה רוחנית.

— ללמוד מאברהם, ללכת בדרכיו. ואמנם למד הרבה, עד כי הגיע לשיאים בהכנסת אורחים, כמפורש בכתוב, ע"י להלן (יט, א"ז), כשבאו אליו להתארח המלאכים.

כדאי היה לו לאברהם, להפסיד את דיבורו של הקבי"ה במשך הרבה זמן, ובלבד שלא לדחות את קניניו הרוחניים של לוט, שודאי באו אליו משהייתו במחיצתו של רבו, אברהם אבינו...

בין נבין איפוא, כי אין כל סתירה. במערכת השמימית של כור המבחן, יש לשני הדברים מקום ובאותה שעה.

תבוע נתבע אברהם אבינו גם עתה: נכון כי רשע זה חצץ בינך לבין ריבונות של עולם. ואף על פי כן, הלא גם אז ידוע ידעת זאת, ובכל זאת שקלת נכון והכרעת כי כדאי הדבר לשלם מחיר זה תמורת קירובו של לוט. אם כן, מדוע עכשיו לוט איננו עמו?!

10 בנפה השמימית, נמצא פירור כל שהוא, בלתי נראה, שלא חדר דרך המסננת.

* יש מקום לתביעה, עוד מעט קירוב, עוד מעט דאגה. מושגינו רחוקים מתביעה זאת.

• אבל נלמד להעריך מה הוא הפירוש של דאגה, של קירוב, ומה כדאי להקריב עבור זה.

R. Hirsch

מעלי, from being with me. Let us be completely separated from one another. Avraham must make this request in order to shield his own people from Lot's influence. "Look," he says to Lot, "my choice is limited. I cannot move to just any place where there happens to be surplus pasture land; I must seek isolation. But as for you — since you have dissociated yourself from my view of life, you have no need to be so particular in your choice. The entire land is open to you. Go to the right or to the left, and I will remain here in my isolation."

ר' ניצן

מקדש הלוי

ונראה לומר, שאברהם עשה אמנם כל שביכולתו בכדי לרומם את בן אחיו, אולם הוא הגיע למסקנה שהדבר אינו בר-ביצוע. ואמנם, אם נתבונן בבחירה שבחך לוט לאחר שנפרד מאברהם, לקבוע את מושבו בכרך הירדן - אשר תושביה היו שטופי זימה (עיי' רש"י), ובהחלטתו להסיע עצמו מקדמונו של עולם - באמרו אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו, נבין כי כפי הנראה כל מאמציו של אברהם הגיעו לידי מיצוי... לוט לא ניאות לקבל על עצמו עול מלכות שמים בשום אופן!

וכאן, אילו לא היה אברהם אבינו חושש לשלומם הרוחני של כל האנשים שכינס תחת כנפי השכינה - אפשר שהוא לא היה אומר נואש, אלא ממשין להתאמץ בקירובו של לוט. אולם מאחר והחשש האמור היה קיים, והמשך השהו לצידו של לוט עלול היה לגרום נזק רוחני לבני ביתו של אברהם - הוא לא יכוי היה להרשות לעצמו לסכן את מפעל חייו הגדול, ובלית ברירה הוא הציע ללוט להפרד מעליו.

א"ר ניצן - ר' אהרן

"הפרד נא מעלי" (יג, ט) אל תתחבר לרשע

אברהם אומר ללוט "הפרד נא מעלי" כיוון שאינו הולך בכשרות. ידוע המאמר באבות (א, ז) "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע". אברהם אבינו שהיה צדיק גדול, אחד מאבותינו הקדושים, עליו אנו אומרים כל יום בתפילה "אלוקי אברהם", ידע שעם כל גדולתו הוא לא יכול להישאר עם לוט. הוא ידע שכדי להישאר אברהם אבינו הצדיק הוא חייב להיפרד מלוט אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאילה. חברה רעה זהו דבר שמזיק עם השלכות קשות על עתיד ילדינו. אין אדם יכול לומר "אני אדע איך לשמור על ילדיי למרות החברה הרעה שאני גר בסביבתה".

ילמד האדם ק"ו מאברהם שנוהר מלוט ככל האפשר וראה שהדרך האפשרית להינצל היא רק ע"י ניתוק מוחלט. דרכים שונות ולא דרכים מצטלבות אמנם יש לעשות רבות לקירוב רחוקים. אך צריך האדם להיזהר שקירוב זה יהיה במידה כזו שלא תגרום לו נזק. הרי ידועה הייתה מידת הכנסת האורחים שהייתה אצל אברהם אך כאשר הוא ראה שהקירוב עם לוט יזיק לו, הוא בחר את הפירוד.

הגאון רבי אליעזר שטבץ זצ"ל אומר (מובאים דבריו ב"משל האבות"), חובה ומצווה גדולה היא לזכות חייבים ושכרו של המוציא יקר מזולל גדול, שהרי אם על ממון צריך האדם לחוש ק"ו על נפשות, לכן כאשר מקרבים הרשע לתשובה יש להיזהר ולפקח שלא יתחבר עמהם, שכן כל המתחבר לחייבים סופו להיענש בגיהינם.

אם כן כיצד ניתן לשלב בין השניים? העצה לכך היא "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת" פירוש, שכשם שאדם המציל איש בנהר עליו להיזהר שהוא עצמו לא יטבע, כך הוא הדבר עם רשעים אף שיש לקרבת יש להיזהר מאוד שלא לימשך אחריהם ולסור מדרך ה'. כזו הייתה דרכו של אברהם אבינו. אף שהכניס נפשות רבות תחת כנפי השכינה בכל זאת שמר על עצמו שלא יפסיד מכו. לשם כך הרחיק

8 טעם פרשת לך לך ר' ניצן ודעת נא

וה' אומר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו (יג, יד) כמרדכי רבה ר' יהודה אומר: "כעם היה על אבינו אברהם בשעה שפרש לוט בן אחיו ממנו, אמר הקב"ה לכל הוא מרדכי וללוט אחיו אינו מרדכי". וקשה שהלוא ראוי הדבר ונאה להתרחק מרשעים, ולמה טען הקב"ה לאברהם שהתרחק מלוט.

* ונראה שאברהם אבינו היה צריך להתרחק מלוט כדי שאנשיו לא ילמדו ממעשי לוט, אבל הוא גופא לא היה צריך להפרד מלוט פרוד מוחלט, אלא לגור בקרבת מקום שיוכל להמשיך ולהשפיע מצדקותו על לוט.

על הכתוב (שם, ט) ויהי בשחת אלקים את ערי הכנען ויזכור אלקים את אברהם, מביא רש"י את דברי חז"ל (ב"ר נא, ו), נזכר שהיה לוט ששרה אשתו של אברהם, ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה אחותי היא ולא גילה הדבר שהיה חס עליו, לפיכך חס הקב"ה עליו.

בפשטות הדברים המוהים ביותר. מה זכות הוא זה שלא מסר את אברהם שהיה גיסו ודודו ורבו להריגה? היעלה על הדעת שהיה לו כלל נסיון לעשות כדבר הרע הזה?

מסביר זאת המהר"ל (גור אריה שם) על דרך הנסתר.

הסוד הוא ענין של פנימיות. זה שלא גילה לוט את סודו של אברהם, מוכיח שבפנימיותו היה לו שייכות אל אברהם. הפנימיות שלהם היתה דומה. כך אמרו חז"ל (ב"ר מא, ו) על הכתוב (יג, ח) כי אנשים אחים אנחנו, וכי אחים היו, אלא שהיה קלסתר פני דומה לו, היינו שבפנימיותו היה לו ללוט איזה צד דמיון והתייחסות אל אברהם.

בדרך כלל לא מצינו שאדם ינצל בזכות חבירו רק באב ובנו. כאן שניצל לוט בזכות אברהם, מוכרח להיות שזה מפני שהיה פנימיותם שוה. היה להם שייכות פנימי זה לזה. לכן היה יכול להינצל בזכותו.

למדנו איפוא מכך גודל מעלתו של לוט, שהיה בצד מה דומה לאברהם.

צריך בזה טעם, אברהם אבינו שציקר עבודתו היתה לפרסם שם ה', ולהכניס נפשות תחת כנפי השכינה, כמו שנא' ואת הנפש אשר עשו בחרן, וכן ויקרא בשם ה', וכמו שאמרו בב"ר, מלמד שהקריא שמו של הקב"ה בפי כל בריה, לא מצא עצה ודרך להשפיע על לוט ואנשיו להשקיע המריבה, כי אם לומר לבן אחיו הקרוב אשר נתלווה לו בדרכו, הפרד נא מעלי, היפוך מדת אברהם לקרב נפשות לה'.

ואפשר, כי באמת מכיון שנצטווה אברהם מפי הקב"ה, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, רצה להפרד מבית אביו מכל וכל גם מלוט, אלא, וילך אתו לוט, לוט הלך עמו

מעצמו, וכונתו של לוט היתה לטובה, כמוש"כ הרמב"ן פ' וירא (ט, כט), כי נתחסד עם הצדיק ללכת אתו לשוב בארץ כנען כאשר ילך ולצוות שלו הלך עי"ש, וחשב אברהם שאין לו להפריעו מללכת אחריו, אלא, ויקח אתו את לוט.

אולם אח"כ כשראה עד היכן הדברים מגיעים מקרבתו של לוט, עד כדי מריבה על צניגי גול וכדומה, ראה שהוא מחוייב בכאן לקיים צווי הקב"ה, לך לך מבית אביך מכל וכל, ושגם לוט בן אחיו נכלל בכלל הוה, ולכן אמר לו הפרד נא מעלי, כדי לקיים צווי ה' להתרחק מבית אביו, ושגם הוא נכלל בזה הצווי.

גדלותו של לוט

כאשר מתבוננים אנו בדמותו של לוט הננו מוצאים, לכאורה, דברים סותרים בדבר חז"ל.

מצד אחד רואים שהיה אדם גדול. בגמרא איתא (ברכות נד, ב) הוואה לוט ואשתו מברן שתיים, על אשתו אומר ברוך דייני האמת, ועל לוט אומר ברוך זוכר את הצדיקים. למרות שפשטות הכוונה על אברהם שבזכותו ניצל לוט, עם כל זה משמעות הברכה - ברוך זוכר את הצדיקים, כוללת גם את לוט עצמו. הרי שהיה גדול, שניתן לברך עליו בברכה כזו.

ניתן לראות את גדלותו מהנאמר במהפכת סדום (יט, טו-כ) ויאיצו המלאכים בלוט לאמור קום קח את אשתך וגו' פן תספה בעון העיר, ויתמהמה וגו', ויאמר לוט אליהם אל נא אד', הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי וגו', הנה נא העיר הזאת קרובה וגו' הלא מצער היא ותחי נפשי. מפרשים חז"ל (שבועות לה, ב) שעמד אז בתפילה לפני מי שבידו להמית ולהחיות, לבקש רחמים על העיר צוער.

בשעה בהולה זו - מציין הגאון רבי ירוחם זצ"ל - כאשר המלאכים מאיצים בו ודוחפים אותו החוצה, לא הסתכל על כלום, אלא נעמד להתפלל.

הוא הבין לנכון שהשחתת סדום אינה באה מהמלאכים, רק מהקב"ה בעצמו, ועל כן לא הסתכל על כלום, אלא עמד בתפילה לפניו, לעורר רחמים על צוער.

15 עריות ושכרות

עם זאת, מוצאים אנו, מאידך גיסא, דברים נוראים אודותיו.

בפרשתינו נאמר (יג, יב) וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כולה משקה, ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן וגו' ויאהל עד סדום. כותב רש"י בשם חז"ל (הריות י, ב) שדרשוהו לגנאי, כי על שהיו אנשי סדום שטופי זימה בחר לו לוט בשכונתם.

במדרש (ב"ר שם, ז) מכנים אותו חז"ל להוט אחר עריות, כאמרם כל מי שהוא להוט אחר בולמוס של עריות סוף שמאכילים אותו מבשרו.

כמו כן מתייחסים אליו חז"ל כאל שיכור, ולא סתם שיכור אלא שיכור גדול, כפי ששיערו בו להלכה (עירובין סח, א) סתם שיכור פיקח לכל דבריו אלא שפטור מן התפילה, אבל הגיע לשכרותו של לוט פקור מהכל.

זוהי מבטם של חכמינו ז"ל עליו.

לאמיתו של דבר, הרי איתא במדרש (ב"ר שם, ד) על הכתוב (תהלים פט, כא) מצאתי דוד עבדי, היכן מצאתיו, בסדום, כי דוד המלך בא מלוט, ואיתא עוד במדרש (שם נא, ח) מנין היה להם לבנות לוט יין במערה, א"ר יהודה בר סימון נעשה להם מעין דוגמא של עולם הבא, שנאמר (ויאל ה, יח) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עטיס, זאת אומרת, מפני שהיו עסוקים כעת בלהעמיד את מלך המשיח, לכן היה צורך שיהיה לזה שייכות למצב של עולם הבא. אם כן מובאר גם מזה גדלותו של לוט, שאף האירוע במערה היה מעין דוגמא של עוה"ב.

והדברים אומרים דרשוני.

לא היה נח נחשב לכלום (פירש"י שם ו, ט), ועליו נאמר בפירוש אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ודאי השפיע מצדקתו על לוט שהלך אתו ונתגדל בביתו. כיצד א"כ יתכן שיהיה לוט מסוגל לומר 'אי אפשי לא באברם ולא באלקיו'?

ויתירה מכך. הרי גם לאחר מכן, בהיותו בסדום, רואים כיצד היה נראה. הוא הגיע למדרגה נשגבה, עד שהיה מוכן למסור את נפשו עבור הכנסת אורחים, להכניס את המלאכים לביתו ולעשות עמהם חסד נגד חוקי המדינה. זאת אומרת, למרות שכל אנשי העיר היו מושחתים, לא למד ממעשיהם, אלא נשאר איתן במדרגתו, המדרגה שלמד מאברהם אבינו בהכנסת אורחים. מהו אם כן פשר דברי חז"ל, שאמר 'אי אפשי לא באברם ולא באלקיו'?

במדרש מבואר (כ"ר מא ה, ע"י פירש"י י"ג ז) על מה פרץ הריב בין רועי מקנה אברהם לרועי מקנה לוט.

רבי ברכיה בשם רבי יהודה ב"ר סימון אמר בהמתו של אברהם אבינו היתה יוצאה זמומה ובהמתו של לוט לא היתה יוצאה זמומה. היו אומרים להם רועי אברהם הותר הגזל? היו אומרים להם רועי לוט כך אמר הקב"ה לאברהם (יב, ז) לזרעך אתן את הארץ הזאת, ואברהם פרידה עקרה ואינו מוליד, למחר הוא מת ולוט בן אחיו יורשו, ואין אכלין מדידהון אינון אכלין. אמר להם הקב"ה כך אמרתי לו לזרעך נתתי, אימתי לכשיעקרו שבעה עממים מתוכה, והכנעני והפרזי או יושב בארץ (יג, ז), עד עכשיו מתבקש להם זכות בארץ.

לכאורה היתה זו מחלוקת ב'לומדות' - כפי שמסביר הגאון רבי יצחק אייזיק שר צ"ל (לקט שיחות מוסר פרשה זו) - מחלוקת בסוגיא של זכות אברהם אבינו בארץ ישראל, אם כבר חלה זכותו או לא. לוט ותלמידיו הבינו שיש לו כבר עתה חלק בארץ, ולפרסם שיטתם זו הניחו לבהמתם לרעות בשדות אחרים, להורות שאין בכך חשש גזל, ואילו אברהם הבין שהבטחת הקב"ה היא רק על העתיד, והיום אין לו עדיין חלק בארץ, לכן היתה בהמתו יוצאה זמומה שלא תרעה בשדות אחרים.

* אולם אברהם אבינו ראה את מה שמונח מתחת למחלוקת זו - נגיעה של חמדת הממון.

היה ברור לאברהם שאלמלא היה לוט נגוע בחמדת הממון לא היה מסוגל לומר 'לומדות' כזה. כל החשבון שלו נבע רק מחמדתו לממון. כתוצאה מכך נולד בלבבו ההיתר, לרמות שכבר עתה זכה אברהם בארץ, והוא הרי היורש שלו, ממילא יכולים בהמותיו לרעות בשדות אחרים.

מכיון שכן נתיירא אברהם להישאר עמו ענך.

למרות עומק חובת הכרת הטוב שחש כלפי לוט, שבגללה ראה עצמו מחוייב למסור נפשו עבורו כדי להצילו, חשש אברהם פן יושפע ממנו, ולו במקצת, על כן אמר לו 'הפרד נא מעלי'.

לאמיתו של דבר - מבאר הסבא צ"ל (חכמה ומוסר ח"א מאמר קמה) - לא היתה זו פקודת והוראה, 'הפרד נא מעלי', אלא בקשה לשם מבחן, לראות אם יסכים להפרד ממנו או לא.

הרי אם אצל התנאים מצינו (קידושין סו, ב) שרבי טרפון אמר לרבי עקיבא 'כל הפורש ממוך כפורש מן החיים', קל לשער כמה פרישה מן החיים מונחת בהתנתקות מאברהם אבינו. הרי החיבור אליו הוא האושר הגדול ביותר עלי אדמות, ולוט היה 'מבין' על זה, הוא ידע מה זה 'אברהם אבינו'. כיצד אם כן יתכן שאברהם יאמר לו 'הפרד נא מעלי', והוא יתכן יסכים וילך. היה לו להשיב - אי אפשר לי להפרד מהחיים.

* אלא התשובה היא - חמדת הממון.

אברהם אבינו רצה לדעת עד היכן מגעת חמדתו לממון. אם כאשר יאמר לו 'הפרד נא מעלי' יקבל זאת ללא כל מענה, סימן הוא שתמדת הממון כבר נשרשה בו. היא כל כך מושרשת בנפשו, עד שאם חיבורו לאברהם עומד מנגד, הינו מוכן לוותר עליו ולהפרד ממנו. להפרד מהחיים כשביל ממון. אם כן מקולקל הוא, ויש לחשוש לשבת עמו.

וכך באמת היה - וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר הירדן כי כולה משקה וגין, ויבחר לו לוט את כל כ"ר הירדן. הוא ראה שסודם הוא מקום מרעה טוב, ועבור זה הסכים להפרד מאברהם וללכת לסדום.

יתכן שהיה לו בכך גם חשבון רוחני.

הוא היה בטוח שהשייבה בסדום לא תזיק לו ולבני ביתו, לאחר שכבר נשרשו בו מדות טובות ונעלות מהחינוך שנתחנך בבית אברהם, כאשר באמת כך היה. שלא למך ממעשיהם, כפי שרואים שמסר נפשו להכניס אורחים, וגם בלתי היו נקיים מזנות (עי' בראשית י"ט, ח).

זוהי מעלה גדולה ביותר.

פלפלו והתוכחו בהבנת הנבואה שנאמרה לאברהם כמו פרשה שכתורה, רועי לוט הבינו שיש להם חלק בארץ, ולפרסם שיטתם זו הוציאו בהמתם אינה זמומה, למען ידעו שאין באכילת בהמתם שום חשש גזל, ורועי אברהם הבינו שנבואה זו היא רק הבטחה על העתיד, והיום אין להם חלק בארץ, עד שהגיע לידו כך שהיתה מריבה, כלומר התוכחות במשא ומתן של הלכה גם בין אברהם עם לוט.

כיון שראה אברהם אבינו ע"ה שלוש עומד על דעתו, ומסכים לרועיו להוציא את בהמתם בלא זמם, נתברר אצלו שתלמידו זה כבר יצא מרשותו ואינו יכול עוד להיות כיוף לו, וכל תלמיד דלא כיוף לרבו אסור לו לדרו במקום רבו, כי גרום שיבושים לעצמו ולרבו, וטוב להתרחק מרבו וישאר על מצבו לא יעלה וגם לא ירד.

אברהם אבינו ע"ה כמדת חסדו וענותנותו אמר ללוט, הפרד נא מעלי אל

נא תהי מריבה ביני ובינך כי אנשים אחים אנחנו, ופירשו חז"ל (כ"ר מ"א) שהיה קלסתר פניו דומה לאברהם, בזה הסביר לו אברהם טעמו ונמוקו למה אמר לו שיפרד ממנו, שמפני גדלותו שקלסתר פניו דומה לו שהוא גדול כמותו, צריך הוא להיות נשיא ורב לעצמו ולא להיות תלמיד אצלו.

* 20 העמיד אותו בנסיון ולא עמד בנסיונו, היה לו להכיר את האמת, שהגם שהוא מרגיש בנפשו שכבר עלה לרום המעלה, ויש בו שרשי השלמות של מלכות בית דוד המגיע לשמי מרום, אבל חלילה לו להפריד את הענף מן האילן, ובשביל זה עליו להתדבק לאברהם, והיה לו לומר נשיא אלקים אתה לי וכל הפורש ממך כפורש מן החיים, ולא תהיה עוד מריבה בין רועי ובין רועיך, כי אהיה תלמיד כיוף לרבו כל הימים, אבל הוא רוצה להיות נשיא לעצמו מפני שהוא גדול כמו אברהם.

ויאהל עד סדום בפניה חשוכה שלא עלה ביד אברהם להאירה, רצה להראות את כחו כי יחזיר אותם למוטב, התקרב להם והתחתן עם הטובים שבהם, הכניס אורחים בסתר ומפירות נפש כמו אברהם אבינו, וכשבאו המלאכים להחריב את סדום, היה מלמד עליהם סניגוריא כל הלילה שלא להחריבם, שיש תקוה שיחזיר אותם למוטב, והנה כל התביעות שנאמרו על לוט יש להבין שהכל נאמר על פצימותו, שנתקלקל במדותיו שרכש לו אצל אברהם, וכיון שנפגם אצלו רוח נמוכה ונפש שפלה לא היה יכול להיות עוד מתלמידו אברהם אבינו ע"ה.

אבל בעולם המעשה היה לוט כמו כל תלמידו אברהם דולה ומשקה תורת רבו

24

RABBI CHAYIM OF VOLOZHIN: "If a person is engaged in earning money solely for material reasons, he will easily

rationalize that any deceitful practices are proper. His desire for money will blind him and he will not feel that anything he is doing is wrong. If on the other hand, his main goal is that he and his family should be enabled thereby to study Torah and serve the Almighty, then all aspects of his financial endeavors are for the sake of a *mitzvah*, and he will take much care that this *mitzvah* should not contain any transgressions."

טללי תיים | רא

25

ראשית כל אנו רואים שאברהם אבינו בהליכתו לארץ ישראל לוקח איתו את לוט בן אחיו. ברוב הדברים שלקחת לוט איננו סתמית, רק מפני שלא היה לו היכן להיות. שהלא ההליכה לארץ ישראל מלאת משמעות ורוחנית אדירה, של הכנת עם ישראל ותפקידים בעולם כולו. זהו צעד היסטורי בעל משמעות עצומה וברור שיש משמעות עמוקה גם לכל מרכיב ומרכיב בהליכה אל ארץ ישראל, באשר כל פרט ופרט

26

אבינו רצה ללכת לארץ כנען, אלא כשראה את מעלתה האדירה התעורר בו פחד שמא אינו ראוי, ולכן ישב בחורן, עד שציווהו הקב"ה להיכנס ארצה. משמע שבאמת כלל לא פשוט ללכת לארץ ישראל, ולא כל אחד ראוי ושייך לכך. ונמצא שאם לוט בן זוכה וממשיך לארץ ישראל, בוודאי יש לו זיקה ושייכות לקדושת ארץ ישראל.

27

אורו של משיח גנוז בלוט

למעשה, סוד עמוק טמון בדבר, והוא מכאן לנו גם את שתי הפרשות הבאות שבהן אנו פוגשים את לוט, הלא הן מלחמת המלכים והפיכת סדום. כדי להבין זאת צריכים אנו להעמיק מעט כעניין לוט ובעניין המשמעות של הכניסה לארץ והתהליכים הרוחניים שמתרחשים בה.

כדי להבין את המשמעות של לוט צריך להביט אל הסוף, בבחינת סוף מעשה במחשבה תחילה. הנה, אנו רואים שהמשיח יוצא מלוט, שכן רוח המואבייה היא השורש לדוד המלך, והיא יצאה מלוט, מהמעשה של בנות לוט לאחר הפיכת סדום, וממילא ברור שבכל הפרשה של לוט יש תהליך עמוק של הולדת אורו של משיח ואכן, הוזהר הקדוש (א עט א) בעצמו שאל מפני מה לקח אברהם את לוט עמו, והוא משיב וזו לשונו: "מה חמא אברהם לדבקה עימה לוט? - אלא בגין דצפה ברוח הקודש דזמין למיפק מיניה דוד". היינו שאברהם אבינו ראה ברוח הקודש שעתיד דוד המלך לצאת ממנו. והנה כבר במקום מעיר בהגהות החיד"א על הוזהר הקדוש, ופותח בפנינו את העומק הגדול הגנוז בעניינו של לוט. הרב החיד"א כותב וזו לשונו:

"אפשר לרמוז ד'לוט' לשון קללה... מכל מקום משם יצא דוד המלך עליו השלום ומלך המשיח דהם תיקון אדם הראשון, וכן לוט בגימטריא אד"ם כסוד אדם דוד משיח."

28

חיצוניות אפנימיות לוט

הרב החיד"א פותח בפנינו את העומק הגנוז בסוד לוט. לוט כולל בקרבו שני עניינים, ראשית שמו רמוז על קללה, שכן בארמית המילה 'לייט' היא קללה. ואכן אנו מוצאים שהוזהר הקדוש דורש את לוט ומשווה אותו ליצר הרע שבאדם. הוזהר דורש את כל

תחילת הפרשה כרמוז לביאת האדם לעולם, כשאברהם הוא סוד הנשמה, שרה סוד הגוף, ולוט סוד יצר הרע, אם כן, עניין הראשון של לוט הוא רמז לקללה. ואולם דבר נוסף אנו מוצאים בו, שמכל מקום שמו עולה בגימטריא אדם' והוא רמז לאדם הראשון, ודבר זה מעיד על כך שבחבוב יש ניצוץ הקשור לאורו של אדם הראשון, שהוא גם קשור למשיח, שכידוע אדם הראשון והמשיח מאוחדים יחדיו, כפי השבעים שנה-שנתן אדם הראשון לדוד המלך כידוע (ילקוט שמעוני בראשית מא). והנה במובן זה אפשר בוודאי לומר שלא לחינם נקרא לוט בלשון קללה, שכן זה עצמו הוא סוד קללה שנתקלל אדם הראשון.

21

אות מן השמים

גם לאחר מכן, כאשר נשבה בידי המלכים ובא אברהם להצילו, היה לו לפקוח עיניו ולעמוד על טעותו, אך הוא עמד בשלו.

על הכתוב (יד, יב) 'ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו והוא יושב בסדום' מדקדק הסבא זצ"ל (חכמה ומוסר ח"א מאמר רה) כי הוא כולו מוקשה. ראשית כל, הלא בפסוק הקודם (שם, יא) נאמר 'ויקחו את כל רכוש סדום ועמורה ואת כל אכלם וילכו, אם כן מדוע יש צורך לכתוב פסוק בפני עצמו, 'ויקחו את לוט ואת רכושו? היה אפשר לכלול הכל בפסוק הקודם, 'ויקחו את כל רכוש סדום ועמורה ואת לוט ואת רכושו וילכו'. גם מה שנאמר 'בן אחי אברם' מיותר לגמרי, וכי עד עתה איננו יודעים כי לוט בן אחי אברם הוא? כמו כן אומרו 'והוא יושב בסדום' נראה מיותר.

הספורנו מבאר כי מה שנאמר 'בן אחי אברם' הוא להורות כי התאמצו לשבות את לוט מפני שהיה בן אחי אברם שהיה ידוע לעשיר, והיו מצפים שיפדהו בהון רב. זאת אומרת, כל המלחמה לא היתה אלא בשביל ממון. הם רצו לשבות את לוט כדי להריות ממון יב מהפדיון שישלם אברהם עבורו.

אולם הסבא זצ"ל מסביר כי הכתוב כולו בא להורות שמה שלקחו את לוט היה שלא כדרך הטבע, 'כי בן אחי אברם הוא', וגם תלמידו וחניכו, ואיך היו יכולים לקחת אותו, הלא בודאי היה זכות אברהם מגין עליו, אלא 'והוא יושב בסדום', כפירוש רש"י מי גרם לו זאת, ישיבתו בסדום.

וזאת אומרת, לאחר שלוט בחר להפדר מאברהם ולשבת בסדום בגלל נטיית ממון, מה עשה הקב"ה, סיבב מלחמה בין המלכים כדי שיפול לוט בידיהם ויצילו אברהם.

בכך הראה לו שלא הר"ה מאומה מבחירתו להתיישב בסדום, כי גם העושר שהרויח בגלל אברהם - כנאמר (ג, ה) גם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים, ופירש רש"י מי גרם שהיתה לו זאת, הליכתו עם אברם - היה נאבד ממנו עתה ע"י ישיבתו בסדום, אלמלא שבא אברהם והצילו.

לאדם אחר אולי לא היו מראים זאת מן השמים, אבל לוט היה כל כך גדול, שהיה ראוי שיראו לו כל זאת משמים כדי להעמידו על טעותו.

אנפי"כ, למרות שראה בחוש שאפילו 'עולם הזה' לא ימצא בסדום, אלא אצל אברהם, לא הכיר בטעותו, אלא המשיך בתירוציו, לא די שלא חזר לחיק אברהם אבינו - שעל כך היה אולי יכול למצוא תירוץ, שכבר ירד במדרגתו ושוב אינו ראוי להיות עם אברהם (עי' פירש"י יט, יט) - אלא אף חזר להתגורר בסדום בלי כל חשש.

למרות שראה שאין ישיבתו בסדום נושאת חן בעיני ה', אף שכוונתו, לדעתו, היא לטובה, לקרב את בני העיר, לא היה מוכן להידות בטעותו וחזר לסדום. ככל הנראה היה סבור ששפילתו בשבי היתה נסיון מהקב"ה לראות אם יניח את עבודתו בגלל זה או לא. לכן התחזק ושב לסדום, להמשיך בעבודת הקירוב.

אבל מתחת לכל זה היתה מונחת חמדת הממון.

כוונתו לא היתה שלימה ורצויה, אלא בתוך תוכו חבוי היתה חמדה לממון, חמדו ששגשגה בלבו וסיגורה את עיניו, והיא היא שהביאתו לכלל זה.

באין מעצור, יש בכך משום אמירת 'אי אפשי באברהם ואי אפשי באלקין'. זהו כאילו אומר אם אברהם ואלקין עומדים לנגדי ומונעים ממני להגשים את תאוותי, אוי אי אפשי לא באברהם ולא באלקין.

אם כאשר נמצאים אצל אברהם אבינו אי אפשר לשחרר את הבהמות לרעות בשדות אחרים אלא עליהן להיות זמומות כדי להישמר מן הגזל, והוא יש לו נטיה לגול בשל חמדת הממון אשר בו, עלולה לצאת מנטיה זו הרגשה של אי אפשי באברהם ובאלקין.

אם הוא לא יכל לעמוד במבחן של 'הפדר נא מעלי' בגלל שיש לו רצונות והוא מוכרח למלא את רצונותיו, הרי שכל מה שעומד בדרך לאותם רצונות, יש נגד זה רגש של אן אפשי.

לאו דוקא 'אי אפשי' גדול, רק בעומק הלב פנימה מונחת תחושה כזו, שאם רוצים לקחת ממנו את מה שהוא כל כך רוצה, אי אפשי, לא באברהם ולא באלקין.

23

עם זאת הרי לכל אדם יש רצונות שלא קל לו לוותר עליהם. הוא אמנם מגיע לשיבה, אך אינו מוכן לוותר על רצונותיו. הוא אינו מסתפק באוכל שיש בישיבה אלא מבקש יותר. הוא צריך "מוזיק" וכיוצא.

כאן למדים אנו, שבמדה בה אינו מוותר על רצונותיו, באותה מדה מונחת תחושה של אי אפשי - כאילו אמר 'אי אפשי בישיבה', [דאס הייסט געזאגט אי אפשי].

לפי זה אנו מבחינים בלוט פנימיות וחיצוניות - בחיצוניות שמו הוא מלשון קללה. ואולם בפנימיות, בסוד הגימטריא של שמו, רמז בו אדם הראשון, סוד ניצוץ המשיח, נמצא שלוש הוא ממש בבחינת אדם הראשון הצריך תיקון, שיש בו עניין הקללה והחטא שנתקלקל, ואולם יש בקרבו גם ניצוץ גבוה ועליון.

מכאן נבין היטב מפני מה לקח אברהם אבינו את לוט עמו, והיינו מסוד העניין מושרש בכך שכל מעשיהם של אבותינו הקדושים היו מכוונים לתיקון חטאו של אדם הראשון, שזה עצמו הדבר שיביא את המשיח והגאולה השלמה. והיינו שבאדם הראשון נעוץ סוד המשיח והגאולה השלמה, אלא שחטא ונפל ונתקלקל, ונמצא שצריך

דרך 'החינוך' של לוט

הנה לוט מושרש בבחינת אדם הראשון, כמו שראינו מהוור הקדוש. וכידוע, כל מעשיהם של אבותינו הקדושים כוונו לתיקון חטאו של אדם הראשון, והוא על ידי כינון ממלכת ה' בעולם, עם ישראל, שיפעל לזכך ולהעלות ולקדש את העולם מסומאנו עד שיתרומם להיות מלא דעת ה' ומסר וצדק ומישרים.

והנה אברהם אבינו לקח עמו את לוט, שכן ראה את הניצוץ החביי בו, של אורן של משיח. אלא שניצוץ זה היה מלוכף בקליפות רבות ובקללת חטאו של אדם הראשון. כך שלוש היה מושחת במידותיו, רודף אחר הממון והבצע, ואברהם אבינו, כשלקח את לוט, ידע שיש להנכו ולהעבירו מסלול ארוך של תיקון וזיכוך, עד שיוסרו ממנו הקלקולים ויוכל הניצוץ החביי בו, בשמת דוד המלך, להתגלות.

ואכן, שאלה זו תוביל אותנו להבנה שאברהם אבינו באמת מעביר את לוט מסלול מפרך של זיכוך ותיקון. והיינו, שבתחילה ניסה אברהם אבינו לתקן את לוט בדרך הישירה של תורה ומצוות, מידות טובות ומעשים מתוקנים, שיגדל לוט אצל אברהם ויחזק את הטוב שבו וידחה את הרע. אלא שלוש כשהיה אצל אברהם לא למד ממעשיו ונטה אחר חלק הרע שבנפשו. כשראה את אברהם, הבין שאין דרך לתקן את לוט, אלא דווקא בכניסה לתוך הרע, שיפול בחטאים ובקלקולים, וכך ילמד ויבין

לבסוף את החלטה והקלקול והמירדות של הרע, בסוד אין האור ניכר אלא מתוך החושך.

'שלום שלום לרחוק ולקרוב'

כדי להבין זאת הנה נקדים שיש שתי בחינות של התקרבות לה', בבחינת "שלום שלום לרחוק ולקרוב" (ישעיה נ"ט), והיינו שיש מי שקרוב ותמיד היה קרוב לה', והוא בחינת צדיק, יש מי שהתרחק ודווקא מכוח הריחוק הלך והתקרבו, וזו בחינת בעל תשובה, ששב והתקרב.

הדרך הטובה והישרה להתקרב לה' היא התעצמות והתחזקות בסוד, והיינו דבקות בה' יתברך בתורה ומצוות ומוסר ויראת שמים, להרבות טוב ולהתענג על ה' באהבה ויראה ושמחה רבה. כשהולך אדם בדרך זו, הוא מחזק יותר ויותר את הטוב והאור שבו, והרע והקליפה הולכים ונחלשים ומתבטלים בהארה של הקדושה והטהרה, וזאת הדרך הראויה ללכת בה, והיא הדרך של בחינת צדיקים.

אלא, שמי שרעע שבו מתגבר מאוד, עד שיצרו הרע הולך ומחטאו, הוא מתרחק חלילה מה' יתברך ונפול למטה. והנה ידוע שרעע הוא דמיון כוב, שהוא מראה לאדם שכביכול יש ברע הרבה חיות וטעם ושפע, וכדאי לאדם ללכת אחריו ולשקוע בו, ואולם כל זה הוא דמיון והבל ושואו ממש, שכן באמת אין ברע כלום והוא ריק ואפס ותוהו. אלא שהוא מצטייר כעשיר ומלא ברכה ושטוב ונעים ללכת אליו. והנה כל זאת הוא לפני שהאדם נפל חלילה ברע ובחטאים, ואולם לאחר שהאדם נפל בקליפה, הוא מגלה את חלאתה וזוהמתה ומרגיש טלידה ומיאוס ממנה, ונוכח לראות שאין בה מאומה. והוא כולל הכל ומוחק, שמתום ואפלה בלי אור וטעם וחיים ונעימות ושמחה. שכן הוא, שהאדם שחלילה נפול בחטא, מכיר שהוא רע אפס וריק ממש. והרע דומה לפרי רקוב שכיסה עצמו במעטה עסיסי וטעים, וכשהאדם מתפתה ונוגס בו הוא נוכח לראות שכולו ריקבון וסירחון הממלא את הנפש גועל וחלילה. ואכן, בספרים הקדושים מובא שהגויזים הוא העברות עצמן, והיינו שאין עונש גדול יותר ואין יסורים גדולים יותר מלהיות שקוע בתוך העברות וחלאתן. האש החמה ביותר לא

וצריך כל אדם להתפלל שלא יגיע לידי ניסיון, ויתפלל לה' שיאיר את עיניו שיזכה להכיר את הטוב מצד הטוב, ולא להתקרב אל הרע כלל ח"ו, ושום נגדו של חטא שלא יטנף את לבושי נפשו ונשמתו. אלא יהיה זך וצח ונקי, ויקיים בעצמו את הכתוב "פקל עת יקוי בגידך לנגים" (קהל ט ח), ויהרהר תשובה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, וינקה עצמו מכל גרגר אבק שנדבק בו, כדי ששנמתו תוכל להתעלות ולהירבק בצור מחצבתה ומשוש חייה, חיי החיים ברוך הוא וברוך שמו.

אברהם אבינו הבין שלוש צריך להוציא אל הפועל את כל חמדנותו ותאוותיו לכסף וכבוד, ויסעם בעצמו את מרירותם ואפסותם. ואכן, ניתן לומר שאברהם אבינו כמעט 'שולח' את לוט לסדום. והרי בוודאי הכיר את לוט וידע את חמדת לבבו, ובוודאי שיער שלוש יבחר בסדום אשר כולה משקה, ואברהם אבינו הבין את ההשלכות של הבחירה הזאת. אלא שבשונה ממה שחשבנו בהתחלה, שאברהם מוותר על התיקון של לוט, דווקא ההפך הוא הנכון! אברהם אבינו שאין דרך להנך את לוט אלא דווקא בהסעימו את מרירות הרע. ואגב, כך באמת ילמדו כל אומות העולם דעת ה', שכן אין בכוחו להבין את טוב ה' בהימשכות אל הטוב, שכן הרע והקליפה מתגברים בהן מאוד, ולכן נמשכות אליו, והדרך היחידה שיכולות ללמוד דעת ה' ואת ערכו של הטוב היא על ידי נפילה ברע, עד שיגיעו לתחתית המדרגה ויכירו היטב שרע הוא ריק ונבוב וחלול ומאופס ומלא חלאה וריקבון שאין כלל מה לקבל ממנו, וינטו ממנו בכל כוח וינהרו אל ה' ואל טובו במהרה, והנה ישראל עם קרובו אינם זקוקים לכך, שכן הם טובים וישרים בלבבותם, ונפשם תושקת בה' בעוז ובכוח, ויכולים על ידי "סעמו נראו פי טוב ה'" (תהילים לד ט) להיות בבחינת "אשרי הנכר יחקה בו" (שם), ולא צריכים לסעום את המרירות של החטאים והרע.

אם כן, אברהם אבינו נתן ללוט ללכת לסדום, להוציא אל הפועל את תאוותיו השפלות לכסף ולבצע, וכך, לא מפני שאברהם מוותר על לוט, אלא דווקא מפני שהוא דואג לו ורוצה לתקנו, הוא מבין שלוש צריך ללכת רחוק כדי להתקרב. כמו שאנו רואים לצערנו הרב בניס מעם ה' שמתרחקים ונוסעים להודו ולכל מיני מקומות סמאים לחפש את עצמם וזהותם, וברוך ה' בסוף חוזרים אל עצמם וזיק י'הדותם ובית אימם וחדר הורחם, להכיר את קדושת עם ישראל, וקדושת התורה והמצוות כולן, וכל זאת מתוך ההתרחקות שגרמה אחר כך להתקרבות. ואשרי מן שלא חטא מעולם ולא נצרך למסעות מפרכים אלו שיוצרים מעקשים וקשיים, וכך היו אומרים "אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו" (סוכה מג א).

מלחמת המלכים - 'המחיר' של הרשעות

והנה לוט שוקע בסדום. אלא שהרשעים כים נרגש, ואין להם מנוחה, וממילא הם רבים ביניהם, ומתחילים מלחמות ומאבקים גדולים. וכך התורה מתארת לנו את מלחמת המלכים. ובספרים מובא שמלחמה זו נגרמה בגלל לוי. (ראה זוהר א מו ב.) ואפשר לומר שבאמת מלחמה זו כוונה מאת ה' בעבור לוט, כדי לזכרו וללמדו, שהנה, לוט יושב בסדום, ומרגיש עצמו חלק ושותף לאנשים אלו. וכך, כשהוא מביט בתחילה אל סדום הוא רואה שהיא כולה משקה, וכולה וילות מפוארות ורכבי פאר, והיי עושר ופינוק. והוא רואה מנוחה כי טוב, ונוהה אחרי חיי העושר הללו, בלי ששת לבו כלל לרשעות והשחיתות המוסרית שאוהזת כל חלקה בסדום.

וכך, ביקש לוט לישב בשלווה בתוך הווילה שלו השוכנת בסדום, והנה קפץ עליו רוגזו של כדורלעומר. לוט חשב שבא למקום מלא נחת, מלא הנאות ושמחה, מלא פינוק ותענוגות, והנה ריב ומדון, מלחמות. במקום כולה משקה, הנה בארות בארות חימר, והוא נופל ושוקע עם מלך סדום, עם סולתה ושמנה של המדינה, ראשי ההי שקועים ברשעות, והם כולם נמצאים בחמי טבריה, שקועים עד צוואר בכורות של חימר. ו'עמק השדים' ב'ג'רת ב'ג'רת חמר ויג'סו מ'ג' סדם ו'עמרה ו'פלו ש'מה, והנשארים יצאים על ההרים החשופים לשמש החמה, ומזיעים ומפותחים מחיבו של כדורלעומר. לוט, שהוקם מהחליפה הנוצצת של מלך סדום וטבעות הזהב שהניו בידי, רואה את מלכו שקוע בתוך ביצה של חימר, כל ראשו כוסה בגוש של חימר דביק, והוא צורת בבהלה ובפחד מפני אימת המשחית. בו במקום הוא נזכר בשלוות הצדיקים של דודו, אברהם אבינו, בביטחונו ואצילות נפשו, בשמתו וקדושתו ואור

'צדיק בסדום'

ואכן, אנו רואים שלוש באמת הוזכר, ומכאן נבין היטב את ההבדל בין לוט הנפרד מאברהם, ובין לוט שמקבל את המלאכים, לוט עבר משוה, הוא נטה יותר. אמנם הוא לא התהפך ממש לטוב, ולכן חזר לגור בסדום ולא שב לאברהם בתשובה שלמה. אולם הוא השתנה ממה שהיה קודם לכן. משום כך הוא יושב בשער העיר וממתן לאורחים. דומה הדבר לילד שבהיותו בבית הוריו היה אחוז במרדנות ולא הגיע לתפילה ולא הגיח תפילין, ורק כשנסע להודו, פתאום תקפוהו געגועים אל הקדושה וישב והגיח תפילין. כך לוט, דווקא בהיותו רחוק, מתעוררים בו געגועים למוסר ולצדק של אברהם, והוא יושב בסדום ומכניס אורחים. הוא אמנם סבור שהוא עדיין יכול להיות משני העולמות, גם הטוב וגם הרע, גם להכניס אורחים וגם להיות בסדום. 'צדיק בסדום', גם טוב וגם רע, בידו, כשבוטח. הוא כבר התקדם יחסית למה שהיה, שבחר רק ברע. כעת הוא גם טוב, אבל עדיין בסדום.

The Gemara tells us (Nedarim 8b), "There will be no Gehinnom in the next world. Rather, the Holy One, Blessed Is He, will unveil the sun. The righteous will be healed by it, and the sinful will be punished by it."

Rabbi Zev Leff of Yerushalayim explains that the sun in this allegory is a metaphor for the light of the truth. In the future, Hashem will shed the light of truth upon the world. There will be no more subterfuges, no more excuses, no more dissimulation, only the unadorned truth. There will be no place to hide, and we will have to face the truth. The righteous will be vindicated by the truth, but the sinful will be condemned by it.

At that time, we will all look back over the long span of our lifetimes, and we will understand what our lives really meant. And if we discover, Heaven forbid, that for all those years we were living a lie, it will be incredibly painful, more painful than any external rebuke could possibly be.

There was once an executive who worked in middle-level management for a small but prestigious company. He was very devoted to the company and did everything in his power to climb the corporate ladder.

One day, without any forewarning whatsoever, the company went out of business. The decision to liquidate had been made behind closed doors in utmost secrecy and was immediately implemented. One day it was business as usual, and the next day all the employees were asked to clear out their desks and seek employment elsewhere.

A security guard was posted at the door to make sure the employees took nothing belonging to the company — no calculators, no equipment, no supplies, no files, no records. Nothing but personal belongings.

When it was the executive's turn to pass through security, he walked right past the guard and headed for the door.

"Excuse me, sir," the security guard called to him. "I have to inspect your box. I have to make sure it contains nothing belonging to the company."

The executive spun around in a rage. He put down his box, ripped open his shirt and bared his chest.

"You want to see what belongs to the company?" he cried out, pounding his chest. "This belongs to the company. My heart! I gave 30 years of my life to the company. I was here day and night, and holidays, too. I gave the company everything. And suddenly you just go out of business? For this I gave my life? For this I have to suffer the indignity of being treated like a thief? You're worried that I might take some pencils, but what about my heart? What about the best years of my life?"

What had pierced this man, so deeply? Was it the loss of his job, his prestigious position, his retirement benefits? No. It was much more than that.

All of a sudden, this poor man had been hit with the awful truth. All of a sudden, he realized that all the time he had stolen from his family — all the weekends he had spent in the office, all the nights he had spent with clients — were all for nothing. How could he have done this to himself and his family? How could he have frittered away the best years of his life for a mirage? How could he have allowed himself to live a lie? The awful truth stared him in the face, and it was more painful than he could bear.

How do we become conditioned to facing the truth? How do we avoid the nasty surprise of discovering we have been living a lie? Of discovering that we have wasted our lives away by deluding ourselves?

It all begins with our attitude to speaking truth. If we are scrupulous in the words we speak, making sure that we speak only the truth, then we are better able to recognize truth when it stares us in the face. But if we rationalize about the little falsehoods, the line between truth and falsehood

becomes blurred in our minds. Then we can no longer differentiate truth from falsehood very easily, and we are missing the truth that stares us in the face.

והלבוש

הלקח פרשת לך לך

48

כתיב (וי, ט) 'הפרד נא מעלי אס השמאל ואימינה ואס הימין ואשמאליה', ואיחא כספה"ק נשם חו"ל (והי"ק ח"א פ:) כי אברהם מרמו על הנשמה ולוט מרמו על היצר הרע, והנה דרך היצר הרע הוא לקמא אס העינים, וכמו שרמו ככלי יקר (נראשית לג, נה) שסמא"ל הוא אותיות לקמ"א, שזה מלאכתו של אס יראה האדם את האמת, וכמו שגילה לנו

ועל דרך זה יש לנו לפרש הפסוק, כי כל זמן שלוט נמצא עם האדם אי אפשר לראות הדרכים הנכונים, כי היצר הרע הוא לוט מקמא את העינים, ורק אחרי הפאד לוט מעמו, שאז הוא נצחיית מושל ביצרו, אז אס השמאל ואימינה, אז יכולים לראות

אס לפעמים הוא צא לימין ורואה להטעות את האדם, אז ואשמאליה, אראה שזה לא הנכון, כי כבר נתפרד לוט מעמו.

49

שלום

לך לך

נתיבות

ולכך קראו אנשים אחים אנחנו. והנה אי' בווה"ק (ח"א עט:) שלוט הוא היצר הרע, והפי' שיש כמה עניני יצה"ר, יש יצה"ר הנקרא לבן וכמ"ד ארמי אבד אבי, ויש יצה"ר הנקרא עשו וכמבואר במק"א * ענינם, וישנו יצה"ר בחי' לוט שענינו עירוב טוב

ורע, שיחד עם זה שהיה שטוף באהבות נפולות של עוה"ו רצה ליהנות גם מרוחניות, והיה חפץ ללכת עם אברהם אבינו כמה שנוגע לעבודת ה'. וכדאי בבית אברהם בשם הרה"ק מנישכיו זי"ע עה"פ וגם ללוט ההולך את אברם, שענינו כמאה"כ (משלי יג) הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע, שתיבת ורועה היא בו' החבור, מכון לזה שחפץ ב' הדברים כאחד, להיות הולך עם חכמים וגם ורועה כסילים, שסופו ירוע שעי"ו הריהו משתבר לגמרי. וזה היה לוט, שהלך עם אברהם בכל מסעיו, אבל גם ורועה כסילים, שכאשר ראה את סדום ואת כל הככר כי כולה משקה הלך עם הרשעים, וכאמור שזו בחי' היצה"ר של לוט עירוב טוב ורע. וע"ז אמר אברהם * אל לוט הפרד נא מעלי, כי לא יתכנו ב' הדברים כאחד, להנות מרוחניות יחד עם ההנאה מעוה"ו, שהם היפוך וסתירה בעבודת ה'.